

Advies

Modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad

Brussel, 21 september 2016

Adviesvraag: Nota van de Vlaamse Regering over de modernisering van het secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad
Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs
Ontvangst adviesvraag: 20 juli 2016
Adviestermijn: 50 dagen
Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)
Bekrachtiging raad: 26 september 2016

Mevrouw Hilde Crevits
Vlaams minister van Onderwijs/Functie
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

contactpersoon
Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk
SERV_20160921_MaatregelenBOen1stegraad_ADV

Brussel
21 september 2016

Nota van de Vlaamse Regering over de modernisering van het secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad

Mevrouw de minister

De raad heeft uw adviesvraag m.b.t. bovenvermelde nota goed ontvangen en maakt u hierbij een beknopt advies op hoofdlijnen over, m.b.t. de maatregelen in de eerste graad (onder voorbehoud van bekrachtiging door de raad op 26 september).

De raad gaat in op de doelstellingen van de modernisering, de functie van de eerste graad, de differentiatie, de attestering en de studiekeuzebegeleiding.

■ **Doelstellingen van de modernisering**

- Belangrijk voor de raad is dat de beoogde doelstellingen van de modernisering van het secundair onderwijs met de voorgestelde maatregelen worden bewerkstelligd, o.a. minder watervaleffect en minder ongekwalificeerde uitstroom, kleinere impact van SES op schoolkeuze en schoolse prestaties, het wegwerken van de hiërarchie in onderwijsvormen, ...
- Het is niet enkel de perceptie over de hiërarchie die dient aangepakt te worden (pag. 8); de hiërarchie tussen studierichtingen zelf moet worden weggewerkt. De opwaardering van het technisch en beroepsonderwijs dient reeds te starten in de eerste graad. De vrijblijvendheid voor scholen en schoolbesturen om in de modernisering mee te gaan, maakt dat het verre van zeker is dat de hiërarchie effectief wordt weggewerkt en er een daadwerkelijke opwaardering van het technisch- en beroepsonderwijs komt.

■ **Oriënterende, brede eerste graad**

De raad heeft steeds het belang van een brede, oriënterende eerste graad benadrukt. In zijn advies van oktober 2013¹ bij het Masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs stelde de raad dat de ambities op dat vlak niet werden waargemaakt. Ook deze nota geeft geen garantie op dat vlak. Enkele bekommernissen terzake (zie ook bij differentiëring):

¹ 'Advies masterplan secundair onderwijs', SERV, 14 oktober 2013

- Al in het tweede jaar van de eerste graad moeten leerlingen een basisoptie kiezen. Uit de screening van juli 2015 van het studietoelaatbod in de A-stroom in de eerste graad komt naar voren dat de gekozen basisoptie bepalend is voor de studiekeuze in de tweede graad. (Dit terwijl er geen voorkennis uit de eerste graad nodig is om in de tweede graad in een bepaalde richting te kunnen instappen.)
- De raad is van mening dat alle mogelijkheden nog moeten open liggen na de eerste graad. De raad vindt het dan ook geen goede zaak dat de basisoptie die leerlingen kiezen in het tweede jaar van het secundair onderwijs zo bepalend is voor de verdere schoolloopbaan. Het kan opportuun zijn om leerlingen meerdere basisopties te laten kiezen of om leerlingen zelf hun basisoptie te laten samenstellen, zodat zij leren kiezen en hun horizon breder is bij de instap in de tweede graad. Uiteraard moet hierbij rekening gehouden worden met de praktische organisatie voor de scholen.
- De raad vindt het wel positief dat de basisopties van het tweede leerjaar A gereduceerd en geactualiseerd zullen worden en dat ook in het tweede leerjaar B met basisopties i.p.v. beroepenvelden gewerkt zal worden. Welke basisopties weerhouden zullen worden is evenwel nog niet gekend. Dat zal afhangen van de uiteindelijke invulling van de matrix voor de tweede en de derde graad. De raad vraagt om ook hier rekening te houden met inhoudelijke verbreding.

■ Attestering

- Het is positief dat na het eerste jaar geen B-attest meer mogelijk zal zijn (in schooljaar '13 – '14 7,9% van de leerlingen). De raad vraagt of een positievere benaming van de attesten mogelijk is. Een 'B-attest' roept de waterval op terwijl het een instrument van positieve heroriëntering kan en moet zijn. De oorzaak van het hoge aantal huidige B-attesten (meer dan 15%) in bepaalde basisopties vraagt meer duiding.
- Een B- en een C-attest blijven echter mogelijk op het einde van de eerste graad. Het moet de betrachting zijn om het aantal uitgereikte C-attesten fors te doen dalen omdat zittenblijven zo'n sterke voorspeller van ongekwalificeerde uitstroom is. De raad pleit voor de sterkere uitbouw van flexibele trajecten (cfr. het Actieplan '*Samen tegen schooluitval*').

■ Differentiatie

- Het aantal uren in het complementair gedeelte verandert niet wezenlijk t.o.v. de huidige situatie. De aflijning tussen basisvorming, basisopties, remediëring, differentiëring is niet altijd duidelijk.
- In de nota beslissen scholen welke differentiatiemogelijkheden ze zullen aanbieden. De raad vraagt dat scholen met het oog op een breed aanbod zo veel differentiatiemogelijkheden als mogelijk zouden aanbieden zodat leerlingen daadwerkelijk een keuze kunnen maken.
- Differentiatie is erg belangrijk: om competentie- en interessegericht te kunnen werken, om te inspireren, om tijdig kennis te leren maken met de verschillende

leerwegen, ... De differentiëringsaanpak moet ten goede komen aan alle leerlingen, zij het in functie van het inhalen van een leerachterstand of in functie van (heel) sterke leerlingen of leerlingen met een voorsprong. Oog voor differentiatie betekent dus geen nivellering.

- Het Vlaamse onderwijs zou het idealiter zonder B-stroom moeten kunnen doen; het is dan ook positief dat er een schakeloptie wordt voorzien en er na 2B doorstroommogelijkheden zijn naar 2A en 3A.
- De leerlingen die in de B-stroom school lopen, dienen een excellente basisvorming te krijgen en moeten de nodige startcompetenties voor hun verdere schoolloopbaan kunnen verwerven. De raad acht het positief dat de basisvorming in het tweede leerjaar B wordt uitgebreid. Dit is belangrijk in functie van doorstroming naar hetzij de arbeidsmarktgerichte opleidingen of doorstroom naar de A-stroom.

■ **Studiekeuzebegeleiding**

- De raad mist in de conceptnota de expliciete inzet op oriëntatie- en studiekeuzebegeleiding, doorheen de eerste graad. Op 14-jarige leeftijd moeten leerlingen en hun ouders belangrijke keuzes maken nl. welk studiedomein ze zullen volgen, met welke finaliteit, in welke leerweg en in welke vorm van schoolorganisatie. Het feit dat er verticale scholen, horizontale (domein-) scholen zullen bestaan en scholen die beide oriënteringen combineren (campusscholen) zal school- en studiekeuzes niet vereenvoudigen en dat zal sociale ongelijkheid in de hand werken.
- De raad mist bovendien in het kader van studiekeuzebegeleiding elke verwijzing naar de toeleiding naar het Duaal Leren en vraagt hoe deze kwalificerende leerweg in de verdere modernisering zal worden meegenomen.

■ **Tot slot, maar niet minder belangrijk**

Voor de raad is het niet duidelijk wat de precieze opzet is van de curriculumdossiers; dit nieuwe begrip wordt maar zeer beperkt geduid. Voor de raad is het onaanvaardbaar dat door middel van de curriculumdossiers de betekenis en het belang van de beroepskwalificaties voor de specifieke leerdoelen afgezwakt wordt.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Karel Van Eetvelt
voorzitter